

'Drenchen' bij melkgeiten

Peter Vermoesen, erkend geitendierenarts bij DAP Lintjeshof

Nu het aflamseizoen bij de meeste geitenhouders begonnen is, worden we weer dagelijks gebeld om zieke geiten te onderzoeken en te behandelen. De rest van het jaar en zeker de aanloop naar de aflamperiode gaat het toch vooral over koppelmanagement en preventie. Als het dan toch nog fout gaat tijdens de aflamperiode, wordt er weer eens vaker beroep gedaan op het James Herriot-gedeelte van onze hersenen.

Waar we het meest bij geroepen worden de laatste weken, zijn de metabole ziektes rond aflammeren en de infectieziekten na aflammeren. Met stip op 1 staan respectievelijk ketose of drachtigheidsvergiftiging voor

aflammeren en acute baarmoederontsteking na aflammeren. In dit artikel wil ik een aspect belichten dat beide aandoeningen gemeen hebben en dat ook geldt voor alle zieke geiten en dieren: ze drinken niet of veel te weinig. De wateropname is van

Foto's: Jasper Lentz

Door het ronde gat in het midden van het mondstuk wordt de sonde via de slokdarm naar de maag gebracht.

Glijmiddel op de kop van de sonde is aan te raden, zegt Vermoesen.

cruciaal belang voor een kans op herstel. Het bloed- en lichaamsvolume op peil houden is noodzakelijk om de gifstoffen, ketonen en toxines, uit te scheiden of af te breken.

Fysiologie

Een geit bestaat voor ruim 60 procent uit water. De pens is een belangrijk waterreservoir. De nieren reguleren de excretie onder invloed van het antidiuretisch hormoon (ADH). Typisch is dat onder invloed van koude, geiten minder gaan drinken, maar de nieren evenveel blijven uitscheiden. Om water te besparen gaan ze dan minder melk geven. De nieren gaan onder invloed van hittestress of watergebrek dan weer wel minder uitscheiden om water te besparen.

De waterbehoefte van een gezonde geit is afhankelijk van het ras, het klimaat, de voeropname en de melkproductie. Lacterende geiten drinken 3,5 tot 4 liter water per kg opgenomen drogestof. 2,5 tot 3 kg drogestof betekent dus 8 tot wel 12 liter water per dag. Bij een omgevingstemperatuur van boven de 25 graden wordt dat nog eens anderhalf tot tweemaal zoveel.

Praktisch: hoe te drenchen?

Hoe laat je nu een geit die niet of veel te weinig wil drinken toch voldoende water opnemen? Wat bij melkveeouders op veel plaatsen al een standaardprocedure is, is bij melkgeitenhouders nog onbekend en onbemand: drenchen of het rechtstreeks in de pens

opgieten/pompen van een grote hoeveelheid water, al dan niet aangevuld met elektrolyten.

Om dit succesvol te vertalen naar onze geiten, maken wij gebruik van het volgende materiaal: een neussonde voor veulens, een mondstuk met een rond gat in het midden uit de kast van de operatiekamer van onze gezelschapsdierencollega's en een roestvast stalen maagpomp.

Om het drenchen snel en goed uit te voeren houdt iemand de geit en het mondstuk op zijn plaats en de andere persoon brengt de sonde door het mondstuk, via de slokdarm in de pens. Wat glijmiddel op de kop van de sonde is aan te raden. De kop van de geit houd je beter niet gestrekt, maar horizontaal onder een hoek, om te vermijden dat je met de sonde in de luchtpijp terecht komt. Als de sonde in de slokdarm zit, zie je en voel je deze ook links in de hals voorbijschuiven. Als je zeker weet dat de sonde in de pens zit, kun je 3 tot 4 liter lauw water, eventueel met elektrolyten erin, in de geit pompen. Dit doe je dan best tweemaal daags als de geit echt niet drinkt.

Er bestaan voor rundvee veel kant-en-klare drenchmengsels en elektrolytenmixen die je ook kunt toepassen bij geiten. Wij gebruiken op dit moment een drenchproduct bedoeld voor koeien op basis van natrium, kalium, chloor, calcium, magnesium en fosfor dat we aanvullen met propyleenglycol afhankelijk van de situatie.

Let erop dat je water op lichaamstemperatuur gebruikt. De pens heeft twee uur nodig om weer op temperatuur te komen na het geven van koud water. Dat kost de geit de nodige energie.

Zorg er om biosecurity-redenen ook voor dat je je bedrijfseigen set van sonde en mondstuk hebt.

Ruim toepasbaar

De toepasbaarheid van drenchen reikt verder dan enkel het ondersteunen van zieke geiten. De kans op herstel hangt sterk af van het moment van ingrijpen en zal zeker stijgen na drenchen, maar blijft vaak laag bij genoemde aandoeningen. Het is zeker even zinvol om elke verzwakte geit of 'risicogeit' op deze manier een zetje te geven. Bijvoorbeeld een geit die net een zware geboorte achter de rug heeft of een geit die vier of vijf lammeren ter wereld gebracht heeft. Op deze manier zijn we dan toch weer preventief bezig.